

American Renaissance (about 1835-1880): **อเมริกันเรอเนซองส์ (ประมาณ พ.ศ.2378-2423)**

อเมริกันเรอเนซองส์ เป็นคำที่ใช้เรียกช่วงเวลาซึ่งถือกันว่าเป็นยุคทองยุคหนึ่งของสหรัฐอเมริกา ยุคอเมริกันเรอเนซองส์เกิดขึ้นในช่วงที่ประชาธิปไตยแบบแจ็กสัน (Jacksonian Democracy) กำลังเฟื่องฟูและสิ้นสุดลงเมื่อเกิด**สงครามกลางเมืองอเมริกัน (American Civil War ค.ศ.1861-1865)*** ในช่วงเวลานี้สหรัฐอเมริกากำลังเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในทุกด้าน ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ เทคโนโลยี และอุตสาหกรรม ที่สำคัญยังเป็นช่วงที่ศิลปินอเมริกันแขนงต่างๆ ร่วมกันสร้างวัฒนธรรมอเมริกันในรูปแบบของงานวรรณกรรมและศิลปะแขนงต่างๆ ที่มีเอกลักษณ์ประจำชาติจำนวนมาก

หลังจากอาณานิคมต่างๆ ของอังกฤษในทวีปอเมริกาเหนือประกาศเอกราชใน ค.ศ.1776 ชาวอเมริกันก็ยังคงนิยมอ่านผลงานของนักเขียนอังกฤษซึ่งมีผู้นำมาพิมพ์ขายในสหรัฐอเมริกา เนื่องจากในช่วงเวลานั้นสหรัฐอเมริกายังขาดผู้อุปถัมภ์ศิลปินทุกแขนงต่างจากในยุโรป ประเทศที่เพิ่งเกิดใหม่แห่งนี้จึงขาดแคลนนักเขียนอาชีพผู้สร้างผลงานที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง หลังประกาศเอกราชจากอังกฤษ นักเขียนอเมริกันยังคงเขียนเลียนแบบนักเขียนอังกฤษต่อมาอีกประมาณ 50 ปี ตลอดระยะเวลานั้นบรรดานักวิจารณ์ บรรณาธิการ และนักเขียนต่างเห็นพ้องกันว่าสหรัฐอเมริกาจำเป็นต้องมีงานวรรณกรรม ละคร และงานศิลปะแขนงอื่นๆ ของตนเอง เพื่อบ่งบอกถึงความเป็นชาติที่มีเอกราชทางวัฒนธรรม ปลอดภัยจากการครอบงำของอังกฤษและชาติอื่นๆ ในยุโรป ดังที่**โนอาห์ เว็บสเตอร์ (Noah Webster)*** เรียกร้องว่า “สหรัฐอเมริกาต้องมีเอกราชทางวรรณกรรมเท่าๆ กับที่มีเอกราชทางการเมือง” จนถึงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 นักเขียนอเมริกันจึงสามารถสร้างวรรณคดีประจำชาติขึ้นเยี่ยมจำนวนมากที่เป็นตัวของตัวของตัวเอง และได้รับความนิยมทั้งในสหรัฐอเมริกาและยุโรปได้ ทั้งๆ ที่ในเวลานั้นวรรณคดีอเมริกันยังไม่มีคุณค่าในสายตาของชาวยุโรป ดังเห็นได้จากคำถามเชิงปรามาสของซิดนีย์ สมิท (Sydney Smith) ในนิตยสาร *Edinburgh Review* (ค.ศ.1825) ว่าทั่วทั้ง 4 มุมโลกมีใครบ้างไหมที่อ่านวรรณคดีอเมริกัน

ตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 18 สหรัฐอเมริกาเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านจำนวนประชากร ขนาดพื้นที่ และอุตสาหกรรม ด้วยเหตุนี้ชาวอเมริกันจึงมองโลกในแง่ดี เชื่อมมั่นในความก้าวหน้าของประเทศ และเชื่อว่าสหรัฐอเมริกาคือดินแดนแห่งโอกาส ความรู้สึกชาตินิยมของชาวอเมริกันจึงเข้มข้นขึ้นเรื่อยๆ ทำให้ชาวอเมริกันภาคภูมิใจในชาติของตน เห็นว่าภูมิประเทศของบ้านเกิดเมืองนอนมีความงามไม่แพ้ที่ใดในโลก นอกจากนี้ยังตระหนักถึงความยิ่งใหญ่แห่งจิตวิญญาณอเมริกัน และเห็นว่าแม้ดินแดนแห่งนี้จะไร้ซึ่งปราสาทราชวังหรือโบสถ์ที่สวยงามและยิ่งใหญ่อย่างในยุโรป แต่ก็มีสิ่งที่ยุโรปไม่มี ได้แก่ ประชาธิปไตย ชีวิตชายแดน ธรรมชาติที่ยิ่งใหญ่

และชาวพื้นเมืองอเมริกันอินเดียน จึงนำสิ่งเหล่านี้มาใช้เป็นวัตถุดิบในการสร้างงานศิลปะแขนงต่างๆ ซึ่งกลายเป็นมรดกวัฒนธรรมอเมริกันที่มีเอกลักษณ์ของตนเอง

ก่อนยุคอเมริกันเรอเนซองซ์ นักเขียนและกวีอเมริกันต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 ซึ่งได้รับอิทธิพลจากกระแสจินตนิยม (Romanticism) ในเยอรมนีและอังกฤษ เริ่มสร้างวรรณคดีประจำชาติด้วยการนำแนวความคิดแบบจินตนิยมที่เกิดขึ้นในยุโรปมาผสมผสานกับวัตถุดิบ ตัวละคร ภูมิประเทศ ตลอดจนเรื่องราวต่างๆ ในสหรัฐอเมริกา ทำให้วรรณคดีอเมริกันเริ่มมีเอกลักษณ์ของตนเอง แม้จะยังลอกเลียนรูปแบบและลีลาการเขียนของนักเขียนอังกฤษอยู่บ้าง เริ่มจากผลงานของนักเขียนกลุ่ม “นิคเคอร์บ็อกเกอร์ (Knickerbockers) แห่งนิวยอร์ก ได้แก่ **วอชิงตัน เออร์วิง (Washington Irving ค.ศ.1783-1859)* เจมส์ เฟนิมอร์ คูเปอร์ (James Fenimore Cooper ค.ศ.1789-1851)* และวิลเลียม คัลเลน ไบรอันต์ (William Cullen Bryant ค.ศ.1794-1878)*** ผลงานของนักเขียนและกวีทั้ง 3 คนนี้ประสบความสำเร็จอย่างสูงในสหรัฐอเมริกาและยุโรป จึงกล่าวได้ว่านิวยอร์กเป็นแหล่งกำเนิดวรรณคดีประจำชาติของสหรัฐอเมริกา

จากนั้นระหว่างยุคอเมริกันเรอเนซองซ์ชาวอเมริกันก็ได้สร้างสรรค์วรรณคดีประจำชาติจำนวนมาก โดยได้รับอิทธิพลจากจินตนิยมในยุโรป ปรัชญาแนวคตินิยมเหนือเหตุผล (Transcendentalism)*¹ ซึ่งเกิดขึ้นที่เมืองคอนคอร์ด (Concord) มลรัฐแมสซาชูเซตส์ (Massachusetts) ในคริสต์ศตวรรษที่ 19 ความรู้สึกชาตินิยม ปรัชญาประชาธิปไตย การให้ความสำคัญกับสามัญชนและปัจเจกบุคคล ตลอดจนการมองในแง่ดีของชาวอเมริกันในยุคนี้ ในทางวรรณคดีอเมริกันเรอเนซองซ์เป็นส่วนหนึ่งของยุคจินตนิยมของสหรัฐอเมริกา วรรณคดีเรื่องเอกของสหรัฐอเมริกาเกิดขึ้นในยุคอเมริกันเรอเนซองซ์มากกว่ายุคใดๆ โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่นิวยอร์กแลนด์

อเมริกันเรอเนซองซ์เกิดจากแรงกระตุ้นของ **ราล์ฟ วอลโด เอเมอร์สัน (Ralph Waldo Emerson: ค.ศ.1803-1882)*** โดยเฉพาะอย่างยิ่งจากปาฐกถาของเขาชื่อ “The American Scholar” ซึ่งเขาแสดงที่สโมสรไฟเบตาคัปปา (Phi Beta Kappa Society) แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด (Harvard University) ใน ค.ศ.1837 ปาฐกถาเรื่องนี้กล่าวถึงธรรมชาติของมนุษย์และวัฒนธรรมอเมริกัน แล้วสรุปจบด้วยการเร่งเร้าให้ชาวอเมริกันเดินด้วยขาของตนเอง ทำงานด้วย

¹ คตินิยมเหนือเหตุผลเป็นจินตนิยมแนวปรัชญา (Philosophical Romanticism) ที่เกิดขึ้นในสหรัฐอเมริกา เมื่อต้นคริสต์ศตวรรษที่ 19 โดยได้รับอิทธิพลจากกระแสจินตนิยมในยุโรป ผสมผสานกับแนวคิดของนักปรัชญาสมัยโบราณและสมัยใหม่ของตะวันตก ตลอดจนปรัชญาอินเดียและความเชื่อทางศาสนาในสหรัฐอเมริกาขณะนั้น คตินิยมเหนือเหตุผลเชื่อว่าการรู้เอง (intuition) สามารถช่วยให้มนุษย์ข้ามพ้น (transcend) ขีดจำกัดของตน ไปสู่ความจริงสูงสุดหรือพระเป็นเจ้าได้

สองมือของตนเอง และพูดอย่างที่ตนคิด **โอลิเวอร์ เวนเดลล์ โฮมส์ (Oliver Wendell Holmes)*** นายแพทย์ กวี และนักเขียนชาวนิวอิงแลนด์ที่มีชื่อเสียงคนหนึ่งของยุคนี้ประทับใจในปาฐกถาบทนี้มากถึงกับกล่าวว่า “The American Scholar” เป็นคำประกาศเอกราชทางปัญญาของสหรัฐอเมริกา เอเมอร์สันเป็นผู้นำของปรัชญาแนวคิดนิยมเหนือเหตุผลและนักเขียนที่มีชื่อเสียงที่สุดในยุคนี้ แนวความคิดของเขามีอิทธิพลต่อนักคิด นักเขียน และนักปฏิรูปสังคมจำนวนมาก อิทธิพลดังกล่าวมิได้จำกัดอยู่แต่ในมลรัฐแมสซาชูเซตส์เท่านั้น แต่ยังมีอิทธิพลต่อศิลปินแขนงต่างๆ ในมลรัฐอื่นๆ ซึ่งสร้างผลงานที่สะท้อนความเป็นอเมริกันอย่างแท้จริงด้วย อาทิ **วอลต์ วิตแมน (Walt Whitman)*** กวีชาวเมืองบรุกลิน (Brooklyn) มลรัฐนิวยอร์ก ซึ่งเขียนบทกวีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสหรัฐอเมริกาในแบบที่ไม่เคยมีผู้ใดเขียนมาก่อน กล่าวคือบทกวีของเขาสดุดีประชาธิปไตยที่กำลังเฟื่องฟูในสหรัฐอเมริกา เสรีภาพ และคนทุกชั้นในสังคมอเมริกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งสามัญชน หนังสือรวมบทกวีของเขาชื่อ **Leaves of Grass (ค.ศ.1855)** ได้รับการยกย่องจากเอเมอร์สัน และได้รับการยอมรับจากคนส่วนใหญ่ว่าเป็นหนังสือรวมบทกวีเล่มแรกที่สะท้อนความเป็นอเมริกันอย่างแท้จริง คตินิยมเหนือเหตุผลจึงเป็นคตินิยมที่ถือได้ว่าเป็นหัวใจของยุคอเมริกันเรอเนซองซ์ และทำให้วรรณคดีแบบจินตนิยมของสหรัฐอเมริกาแตกต่างจากจินตนิยมของยุโรปที่เป็นต้นแบบ

ในยุคอเมริกันเรอเนซองซ์ชาวอเมริกันยังสร้างสรรค์งานวรรณกรรมและศิลปะแขนงอื่นๆ รวมทั้งดนตรีประจำชาติจำนวนมาก โดยมีศูนย์กลางอยู่ที่นิวอิงแลนด์ ซึ่งในเวลานั้นเป็นศูนย์รวมนักคิดนักเขียนคนสำคัญของกลุ่มคตินิยมเหนือเหตุผล อาทิ **เฮนรี เดวิด ทอโร (Henry David Thoreau)*** **บรอนสัน อมอส ออลคอตต์ (Bronson Amos Alcott)*** และ **มาร์กาเร็ต ฟูลเลอร์ (Margaret Fuller)*** ใน ค.ศ.1841 บาทหลวงนิกายยูนิแทเรียน (Unitarianism) คนหนึ่งชื่อจอร์จ ริปลีย์ (George Ripley) ซึ่งเป็นเพื่อนของเอเมอร์สัน ทดลองตั้งชุมชนในอุดมคติชื่อบรุกฟาร์ม (Brook Farm) ที่เวสต์รอกซ์เบอร์รี่ (West Roxbury) มลรัฐแมสซาชูเซตส์ โดยได้แรงบันดาลใจจากคตินิยมเหนือเหตุผลที่เชื่อว่าโลกแห่งวัตถุไม่สำคัญเท่ากับโลกแห่งจิตวิญญาณ สมาชิกของชุมชนแห่งนี้ปฏิเสธวัตถุหันมาใช้ชีวิตร่วมกันอย่างเรียบง่ายโดยอาศัยแรงงานของตนเอง และเน้นการเติบโตทางภูมิปัญญา ชุมชนทดลองแห่งนี้มีอายุเพียง 6 ปี ก็ต้องล้มเลิกไปใน ค.ศ.1847 หลังจากถูกไฟไหม้ แต่กระนั้นก็ยังมียุทธศาสตร์สำคัญต่อวรรณคดีประจำชาติของสหรัฐอเมริกา เพราะมีสมาชิกเป็นนักเขียนคนสำคัญของนิวอิงแลนด์หลายคน อาทิ **นาธานีล ฮอว์ธอร์น (Nathaniel Hawthorne)*** และ **มาร์กาเร็ต ฟูลเลอร์** บรรณาธิการคนแรกของวารสาร **The Dial** อันเป็นวารสารของผู้ที่ศรัทธาในคตินิยมเหนือเหตุผล

นอกเหนือจากนักเขียนและกวีกลุ่มคตินิยมเหนือเหตุผลดังกล่าวข้างต้น นิวอิงแลนด์ในยุคนี้ยังมีนักเขียนและกวีกลุ่มบรามิน (Brahmins)² แห่งเมืองบอสตัน มลรัฐแมสซาชูเซตส์ นักเขียนกลุ่มนี้เป็นอาจารย์มหาวิทยาลัย ใช้ชีวิตแบบปัญญาชน ทุกคนมีฐานะดี ได้รับการศึกษาสูง และดื่มด่ำกับวัฒนธรรมของยุโรป พวกบรามินคิดว่านักเขียนอเมริกันควรสร้างงานวรรณกรรมที่มีมาตรฐานเดียวกับทางยุโรป กล่าวคือเป็นวรรณคดีที่มีลักษณะสูงส่ง บริสุทธิ์ และน่าชื่นชม พวกเขาจึงสร้างงานวรรณกรรมที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับบ้านเกิดเมืองนอนของตนโดยอิงรูปแบบของทางยุโรป สมาชิกคนสำคัญของกลุ่มบรามินนอกเหนือจากโอลิเวอร์ เวนเดล โฮมส์ ยังมี **เฮนรี วอดส์เวิร์ท ลองเฟลโลว์ (Henry Wadsworth Longfellow)*** ผู้ศึกษาวิธีการเขียนของกวียุโรป แล้วนำมาดัดแปลงแต่งบทกวีที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับสหรัฐอเมริกา อาทิ บทกวีชื่อ **Paul Revere's Ride** (ค.ศ.1863) ในบทกวีบทนี้ลองเฟลโลว์เล่าถึงวีรกรรมของพอล รีเวียร์ ในการต่อต้านอังกฤษก่อนที่จะเกิดการปฏิวัติของชาวอเมริกัน (American Revolution ค.ศ. 1775-1783)* กวีที่มีชื่อเสียงอีกคนหนึ่งในกลุ่มนี้คือ **เจมส์ รัสเซลล์ (James Russell)*** ผู้ศึกษาบทกวีของทางยุโรปแล้วนำมาเขียนบทกวีบรรยายสภาพธรรมชาติของสหรัฐอเมริกา กวีและนักเขียนกลุ่มบรามินมีคุณูปการอย่างสูงต่อวัฒนธรรมอเมริกันแบบอุดมคติ

² Brahmins ตรงกับคำว่า “พราหมณ์” ซึ่งเป็นวรรณะสูงสุดในสังคมฮินดู โอลิเวอร์ เวนเดลล์ โฮมส์ ผู้เป็นกระบอกเสียงของกวีและนักเขียนกลุ่มบรามิน นำคำนี้มาใช้เรียกกวีและนักเขียนกลุ่มของตน ซึ่งล้วนแต่เป็นคนชั้นสูงของนิวอิงแลนด์ซึ่งมีอยู่เพียงหยิบมือเดียว

South) นอกจากนี้ยังมีนักเขียนนิทานเหลือเชื่อ (tall tale) จากมลรัฐดั้งเดิมแถบตะวันตกเฉียงใต้ (Old Southwest) อาทิ จอร์จ วอชิงตัน แฮร์ริส (George Washington Harris) ซึ่งเขียนเรื่องตลกเกี่ยวกับผู้คนตามชายแดนแถบนั้น สำหรับนักเขียนชาวใต้ที่มีชื่อเสียงและมีอิทธิพลมากที่สุดในยุคอเมริกันเรอเนซองส์ คือ **เอดการ์ แอลแลน โป (Edgar Allan Poe)*** ซึ่งเป็นกวีและนักเขียนชาวใต้ที่ยิ่งใหญ่ที่สุด ผลงานของโปมีทั้งบทกวี เรื่องสั้น นวนิยาย และทฤษฎีวรรณคดีวิจารณ์ ผลงานของโปจะมีอิทธิพลต่อวรรณคดียุโรปในช่วงหลังของคริสต์ศตวรรษที่ 19

ในยุคอเมริกันเรอเนซองส์ยังมีหนังสือประวัติศาสตร์เกิดขึ้นจำนวนมาก อาทิ **The Conquest of Mexico (ค.ศ.1843)** และ **The Conquest of Peru (ค.ศ.1847)** ของ **ฮิกกลิง เพรสคอตต์ (Hickling Prescott)*** ซึ่งบันทึกเรื่องราวของสงครามระหว่างพวกสเปนกับชาวพื้นเมืองในโลกใหม่ **History of the United States from the Discovery of the American Continent (ค.ศ.1834-1874)** ของ **จอร์จ แบนครอฟต์ (George Bancroft)*** ซึ่งบันทึกเรื่องราวของประเทศสหรัฐอเมริกาไว้อย่างละเอียดตั้งแต่การค้นพบทวีปอเมริกา หนังสือประวัติศาสตร์เล่มดีที่สุดของยุคอเมริกันเรอเนซองส์คือ **The Oregon Trail (ค.ศ.1849)** ของ **ฟรานซิส พาร์กแมน (Francis Parkman)*** ซึ่งเขียนเรื่องนี้หลังจากไปคลุกคลีอยู่กับพวกอเมริกันอินเดียนเผ่าซิว (Sioux)* อยู่พักหนึ่งเพื่อเก็บข้อมูล พาร์กแมนยังเขียนหนังสือประวัติศาสตร์อีกหลายเล่มซึ่งบันทึกเรื่องราวการต่อสู้ช่วงชิงอำนาจกันระหว่างฝรั่งเศสกับอังกฤษในทวีปอเมริกาเหนือ

ทางด้านศิลปะแขนงอื่นๆ ประติมากรรมอเมริกันยุคนี้เริ่มมีความโดดเด่นและได้รับความสนใจทั้งในสหรัฐอเมริกาและยุโรป มีประติมากรที่มีชื่อเสียงหลายคน อาทิ ไฮแรม พาวเวอร์ส (Hiram Powers) เจ้าของผลงานประติมากรรมชื่อ **Greek Slave (ค.ศ.1843)** ซึ่งเป็นประติมากรรมที่ได้รับความนิยมจากชาวยุโรปและชาวอเมริกันมากที่สุดในช่วงเวลานี้ และทอมัส ครอว์ฟอร์ด (Thomas Crawford) เจ้าของผลงานชื่อ **Armed Freedom (ค.ศ.1855)** ซึ่งติดตั้งอยู่ที่ยอดโดมของ **ตึกรัฐสภาสหรัฐอเมริกา (United States Capitol)*** กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. ทางด้านจิตรกรรมศิลปินหลายคน อาทิ จอร์จ คาเลบ บิงแฮม (George Caleb Miller) ซิดนีย์ เมานต์ (Sidney Mount) และอัลเฟรด เจคอบ มิลเลอร์ (Alfred Jacob Miller) นำชีวิตประจำวันของชาวอเมริกันขณะล่าสัตว์ ทำงานในไร่ หรือต่อแพไปตามลำน้ำ รูปเกวียนประทุนกับพวกอเมริกันอินเดียน และชีวิตของคนตามชายแดนภาคตะวันตกมาถ่ายทอดลงบนผืนผ้าใบ นอกจากนี้แนวคิดแบบจินตนิยมและความภาคภูมิใจในผืนแผ่นดินอเมริกันยังทำให้เกิดจิตรกรสกุลช่างฮัดสันริเวอร์ (Hudson River School)* ซึ่งนิยมเขียนภาพภูมิประเทศแถบแม่น้ำฮัดสัน ทางด้านดนตรีบทเพลงของพวกทาสผิวดำทั้งเพลงสวดและเพลงที่พวกเขาร้องเล่นขณะทำงาน มีอิทธิพลอย่างมากต่อดนตรีอเมริกัน ทำให้นดนตรีอเมริกันมีเอกลักษณ์ของตนเอง ดังเห็นได้จากผลงานของ **สตีเฟน**

คอลลินส์ ฟอสเตอร์ (Stephen Collins Foster)* นักแต่งเพลงที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของยุคอเมริกัน
เรอเนซองส์ ตลอดจนดนตรีบลูส์ (Blues) และดนตรีแจ๊ซ (Jazz) ในเวลาต่อมา

ในยุคอเมริกันเรอเนซองส์นักวิทยาศาสตร์อเมริกันยังเริ่มบุกเบิกงานวิจัยสาขาต่างๆ อาทิ เคมี ธรณีวิทยา และพฤกษศาสตร์ นอกจากนี้ยังมีการนำวิทยาศาสตร์ไปใช้ในการอุตสาหกรรมที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว จึงมีนักประดิษฐ์ที่มีชื่อเสียงหลายคนเกิดขึ้นในยุคนี้ อาทิ **แซมวอล บรีส มอร์ส (Samuel Breese Morse)*** และ **ทอมัส แอลวา เอดิสัน (Thomas Alva Edison)*** จึงเห็นได้ว่าเพียง 6 ทศวรรษหลังจากชาวอเมริกันประกาศอิสรภาพจากอังกฤษ พวกเขาก็สามารถประกาศเอกราชทางวัฒนธรรม และสร้างภูมิปัญญาตลอดจนมรดกอารยธรรมอเมริกันที่มีความโดดเด่นและเป็นตัวของตัวเองได้ในยุคอเมริกันเรอเนซองส์.

(กุลวดี มกราภิรมย์)

(ตีพิมพ์ใน สารานุกรมประวัติศาสตร์สากล : อเมริกา เล่ม 1 อักษร A – B ฉบับ
ราชบัณฑิตยสถาน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ราชบัณฑิตยสถาน, 2547.)